

Is Petrus de rots waarop de Gemeente gebouwd is?

Over het verschil tussen 'petros' en 'petra'

door: G.H. Kramer

In deze WoordStudie staan we stil bij de woorden van de Heer in Matteüs 16:18, speciaal bij het verschil tussen de naam Petrus en het Griekse woord voor 'rots'. Het deel van de tekst dat we bespreken, luidt in de Telosvertaling: 'En ook Ik zeg je dat jij Petrus bent, en op deze rots zal Ik mijn gemeente bouwen'.

De vraag wie of wat bedoeld wordt met 'deze rots', is een vraag die de uitleggers al eeuwen lang verschillend beantwoorden. Twee antwoorden zijn nog altijd actueel:

- (1) Uitleggers van rooms-katholieken huize stellen dat met de rots Petrus zelf wordt bedoeld. Zij zien in deze uitspraak de basis van het primaat (= oppergezag) van Petrus, die door hen beschouwd wordt als de eerste paus.
- (2) Niet-katholieke uitleggers zien in de rots een verwijzing naar Christus Zelf, dan wel naar Christus zoals Hij in het voorafgaande gedeelte door Petrus is beleden als de Zoon van de levende God.

Er is echter meer aan de hand. De gekozen *uitleg* van deze uitspraak van Christus hangt voor een belangrijk deel samen met de *vertaling* die men ervan geeft. We inventariseren eerst de verschillende weergaven van deze tekst in de Nederlandse vertalingen.

Telosvertaling:	'En ook Ik zeg je dat jij Petrus bent, en op deze rots zal Ik mijn gemeente bouwen'.
Statenvertaling (SV):	'En Ik zeg u ook, dat gij zijt Petrus, en op deze petra zal Ik Mijn gemeente bouwen'.
NBG-vertaling:	'En Ik zeg u, dat gij Petrus zijt, en op deze petra zal Ik mijn gemeente bouwen'.
Nieuwe Bijbelvertaling (NBV):	'En ik zeg je: jij bent Petrus, de rots waarop ik mijn kerk zal bouwen'.
Willibrord-vertaling:	'Op mijn beurt zeg Ik u: Gij zijt Petrus; en op deze steenrots zal Ik mijn Kerk bouwen'.
Het Boek:	'Jij bent Petrus. Op deze rots zal Ik mijn Gemeente bouwen'.
Naardense Bijbel:	'En ik op mijn beurt zeg jou dat jij een Petrus, - <i>rotsman</i> , bent, en op deze petra, - <i>rots</i> , zal ik mijn vergadering bouwen'.

Als we de balans opmaken, stellen we het volgende vast:

Uitleg (1) is eigenlijk alleen ondubbelzinnig te onderbouwen met de NBV en Het Boek. Kijken we ook naar de in sommige vertalingen toegevoegde *voetnoten*, dan zien we dat de Willibrord-vertaling daar kleur bekent door te stellen: 'Petrus - en niemand of niets anders - wordt dus de steenrots genoemd, waarop Jezus zal bouwen'. Een goede zaak is echter dat de Willibrord-vertaling de weergave van de tekst niet laat beïnvloeden door de gekozen uitleg ervan, zoals de NBV heel duidelijk wél doet. In de NBV wordt de vertaling van de tekst op een m.i. onverantwoorde manier ingekleurd door de uitleg die de vertalers kennelijk voorstaan.

Uitleg (2) onderscheidt zich vooral hierin van uitleg (1) dat deze zich rekenschap geeft van het verschil tussen de naam Petrus en het woord voor rots. De eigennaam Petrus is de Latijnse spelling van het mannelijke Griekse woord *petros* dat 'steen', 'rotssteen' betekent. Het woord voor 'rots' is het daarop lijkende vrouwelijke Griekse woord *petra*. Natuurlijk is er sprake van verwantschap en dus van een woordspeling tussen beide woorden, zoals de NBV in een voetnoot vaststelt. Maar diezelfde NBV kiest vervolgens voor een weergave van de tekst die de beide woorden zondermeer aan elkaar *gelijkstelt* – en dat is uitleg, geen vertaling!

Het verschil tussen de beide woorden is in het Nederlands duidelijk zichtbaar gemaakt in SV en NBG, die het Griekse woord *petra* nota bene gewoon in hun vertaling hebben overgenomen alsof het een Nederlands woord is.

Heel aardig is in dit geval de weergave van de Naardense Bijbel. De verschillen tussen beide woorden, Petrus en *petra*, zijn niet alleen duidelijk zichtbaar, maar beide worden ook nog eens voorzien van een aan de tekst toegevoegde - en daarom gecursiveerde - correcte vertaling van de twee woorden. Volkomen terecht: als de Heer had willen zeggen dat Hij zijn gemeente op Petrus zou bouwen, had Hij eenvoudig kunnen zeggen dat Hij dat zou doen 'op deze *petros*' – en dat heeft de Heer uitdrukkelijk *niet* gezegd.

Oude Sporen 2009

